

Будівельна політика чехів має цині на меті
отримати переловсім предпосилки для остаточної
етнічної чехізації міста. Можна лише вірити, що
зали, коли твердять, що ще відлашнують рому
праці — і Брно до-решти втрапить свій колишній
німецький характер. Місто є вже ліній основно
стехізоване — за 10 років існування чеської рес-

тубинки. Все не відбувається без крик'я, без націоналістичної буфонізми і ретесу, до яких ми приналежні в іншому місті.

Разом з тим у тій безвідповідності є окрім де-модолістичної ще й економічно-політична сторінка питання. Брїо жило доселе засобами акумуляції капіталу в різних міських нічельних вулицях. Чеська боротьба з дотеперішньою економічною супрематією німців провозглашала засобами націоналістичної господарської кооперації. Мажути в добавок ще й по своїм боці системою державного протекціонізму, чехи напевно матимуть в тих перего-чках довгий відрізок. Одним із висновків цієї боротьби чи чеського колективного капіталу з німцями є привласненням в тем тутахля кооперативна безвідповідність, що вже кині виграла свою партію, не тільки завдяки чехівській місти, але й через створення чеської грошової супрематії на Брїо і чинимій ринку. Ділячись на Брїо, бачиться до певної міри на Монації те, що ми скопили чи північні мустинами творити у відношенні до наших міст.

II.

Коли ви приїдете до Брїа — вам покажуть передовсім Шпільберк, а потім Мачоху. Мачоха — це печера зі статуями та статуями. П'єрро бачити. Але багато пікніше оглядати печери Шпільберку. Тверзання Шпільберк стоїть ще від 2 стол. по Христі. Тут так скажемо історична стіна. Печери. Капелі по капелі. Особливо в містечку, де до скані прикочувало в стовбурних доріжках батькобачів і невідні ділянки. Шпільберк — це найстрашніша творча козмічна Австрії. Потопавловська кірость зоме Габсбургів, австрійський дельвінський палатин, привласнений в останніх століттях перелозом зл-розвиточилих австрій. Навіть хіба їх всіх, отих „неблаготворливих“, що або покінчили життя, або втомалися фінансно і психічно в жалких норах Шпільберку? Вийде страшна історія. Пова імен, чекочилих золотими буквами, особливості в історії італійського, малявського, чеського і польського національного національного духу. Врешті особливості країн історії одної італійської графії, мо-лодої паробарки, 18-літньої літчини, живим амурозованою до одної із шпільберкських нор. Снується скрізь по казках Шпільберку кривава, пона тортури, муки і саля легіона про невідні боротьбу людей на крамці життя. Вогонь, за-в'язь, побіда, бо нині Шпільберк є вже лиш тило-молотом чинити чіперона. Зате лавозні, як шпільберкський стрімий скані, накрізь про-вертні вчорашнім торпінням, товзяться в сонні, смігу і морозі юба радичних, азовити і ситих ді-лей, що за сапчатами і слігоними богами заповню-ють простір кривом безтурботної життєвої радості. Невже вони раса нових людей, краших і ро-зуміших від шпільберкського націоналістичного вчора?

Зенон Пеленський.

Під прапором ненависти.

За вчорашніми „оборонцями“ нинішні „оборонці“.

Ще перед кількома днями підчас другого піврічного бюджетового прелімінара на пленумі союзу на ви сениа уряду різномісртія україно-мержна більшість скреслила ухвалу на комі-сію 200-тисячну дотацию на підготівку украї-нського університету, приверстків пера сну істакчу до 90 тис. дол., яка постійно від часів Ст. Грабського фігурувала в бюджеті без ні-якого наслідку.

Однак уже самий факт, що комісія ухва-дила марн-х 200 тис. дол. на підготівку уні-верситету, викликає широкий відрух серед „к-рсових культуртрегерів“. Пер нй виступив з протестом під австріями „Слова Пол.“ і со-визного „Дзвоник-а Львова“. Тийкий інтелек-туально-науковий чинник, як „Заболотек Под-обідріф Резерви“ у Львові. За ним пішла не менше політична до віпріування справ ви-сокого шкільництва установа, що фігурує під назвою: „Зай-н-ек Оборонців Львова“, а щ обидві підтримав „Коміус Вислужоних Вой-скових“ полудінево-східних земель Річипоспо-літці.

Всі вони завдаються проти підготівки українського університету. Очевидно, нічого в тому дивного. Дічне хіба те, що керівничі тих установ брали ту підготівку зовсім по-важно, понайменше про людське око.

З усіма тими підфіферами „оборонцями“ я вислуженими військами асоціалізувався уряд і 200-тисячну дотацию на підготівку україн-ського ун-верситету скреслено. Тимчасом справу підготівки українського університету відсунуто випробованим вже способом ad calendas graecas.

Завважало б, що справа абита, закінчена і шкідли про неї шобовідь говорити. Тимчасом у мене після скреслення 200-тисячної дота-ції розумієно по Львові таку доточку, яку под-аємо в огляді:

„Koleżanki i Koledzy! Polskać naszego miasta obecną większość Sejmu protegująca (sic!) na każdym kroku mniejszość narodową, przygotowuje nowy bolesny cios. Oto w budżecie państwowym umieszczono pożyczkę na nową kuznię antypaństwowej działalności wyrotowców „ukraińskich“, na tak zwany „Uniwersytet Ukraiński“ we Lwowie. Dla zaprzestowania przeciwko tej, tak godzącej w dobro Narodu i Państwa uchwale, zwołujemy Wiele ogólnokadeńskie, który odbędzie się we środę dn 13. Lutego 1929 r. o godz. 18 (6 wieczorem) w sali „Sokola-Macierzy“ przy ul. Zimorowicza. Jawcie się wszyscy! — Lwowski Komitet Akademicki“.

Cui bono — це все? Там цей протест молодих „культуртрегерів“, тих самих, що в дис-топазових днях м. р. боронили „польськості“ Львова нападками на українські культурні і го-

сподарські установи та руйнуванням украї-нського майна, — є прещінь муштардою по-обіди. Вже сам уряд подбав про те, щоб на-віль теоретично не причести шкоди „поль-ськості“ Львова та „доброму Нароу і держа-ві“. Дбайливість польських студентів в вже спізнена. А все такі вони протестують. А ро-біться це — очевидно — на те, щоб підне-сти „патріотичні“ настрої, поглибити україно-жерність й інші благородні почування та до-казати наглядно, в якій згоді живають два „братні народи“.

Музичне життя в Харкові.

Розмова з диригентом харківської Державної Академічної Опери п. Антоном Рудинським.

Наш молодий музикант Антін Рудинський, ди-ригент харківської Державної Академічної Опери, виїздив з Харкова до Берліна, де брав участь у концерті нових українських музичних творів дня 31. січня ц. р. Вертаючись з Берліна до Хар-кова затримався він один день у Львові. Цей його по-бут у Львові рішили ми використати на інфор-маційну розмову про теперішній стан музичного життя в Харкові. Шановний земляк згодився на таку розмову дуже радо і дозволив п опубліку-вати на сторінках нашого органу.

Перше наше питання звучало: В якому стані знаходиться тепер українська опера в Харкові? На нього дістали ми таку відповідь:

Українська державна столична опера в Хар-кові кінчить тим сезоном четвертий рік свого існування і у вересні вступає в п'ятий. Минулі роки були для харківської української опери ро-ками спроб, роками шукання і в першу чергу: ро-ками українізації, переміни старої російської о-пери на нову українську. Тепер, з кінем четвер-того року, можна сміло сказати, що цей період спроб і шукання вже минув: столична державна опера знайшла вже свій шлях дальшого розви-тку, на якому зможе тепер з інтелективністю та у-спіхом поєзуватися. Щодо українізації, то і тут справа стоїть вже далеко краще, хоч деякі групи працівників опери згл. окремі артисти нікче не можуть навчитися по українськи, російську мову все ще більше чути в театрі, як українську. Однак і тут помітна велика ріжниця на крамці між попереднім роком і теперішнім. Це головна завдяки притягненню до стол опери саїких у-країнських сил, як напр. диригента Бериківско-го, режисера Лопатинського і Каргальського. Можна надіятися, що найближчий сезон буде під оглядом українізації ще кращим і вже остан-нім. Стол. Держ. Опера в цьому сезоні може по-хвалитися великим успіхом: притягненням т. за „масового глядача“ на свої вистави. На жаль не може подати статистичних даних та цифр, але знаю, що більшість наших вистав закуповують професійні спілки та організації для своїх чле-

СПИРИДОН ЧЕРКАСЕНКО.

Світла згадка.

(З нагоди 25-літнього ювілею п. Софії Стад-никової.)

Було се в Києві в ті страдні часи, коли огне-ві хвилі війни котилися Галичинию спочатку на захід, а потім назад — на схід.

Тринадцять довгих літ минуло від тоді, й по-дії тих часів уже давно відійшли в історію, а в пам'яті живих свідків знадто грубі контури їх або стерлися й стали маловиражними, або зовсім акрились димовою завісою революцій, віскре-щення України та непевного, турботного, злиде-ного перебування на еміграції і хіба щось яскра-ве, світле, хороше ще часом хвилює спрагу, сту-жену за прекрасними переживаннями душі й відважжя п'яздкою про те.

Підчас великої війни і аж до революції ан-горові цих радків довелось стояти дуже близько до театру М. К. Садовського в Київі. Тяжкі для наших сфер людської діяльності, ті часи були в Росії й на Україні близкучами для театрів: ніко-ли ще, певне, стінні театрні цих не вищали в собі єдине що-вечора такої кількості навіжнородної публіки, військової й цивільної, як тоді. Сер-ця антрепренерів від „биткових зборів“ настроє-ні були великодушно й дістали ангажмент в ту хвилю було дуже легко. Через якийсь час по від-дранні від війни від мислів Перемишля, між акторами театру М. Садовського пішла чутка, що „хазяїн“ згодився прийняти в свою трупу ар-тистку австрійського українського театру, Софію Стадникову, чоловік якої сидить у полоні де-сь у Московщині. Із галицьких земляків у трупі бу-ло двоє акторів з поважним стажем і станови-щем, — С. Пашківський і Є. Захарчук, але жінок з Галичини у нас на сцені ще не бачили, тому з тим більшим зацікавленням чекали всі нової го-ловошки заїзати. Чекання було напів іронічне й

досить скептичне (чого саме — я ще й тепер не можу здати собі справи), і хоч старий корифей дуже вихваляв артистку, але актори добре знали його слабку струнку — хазяїни тих, кого він з власної ініціативи ангажує, і то доти, доки вони в нього служать, тому тільки посміхалися, пере-зираючись.

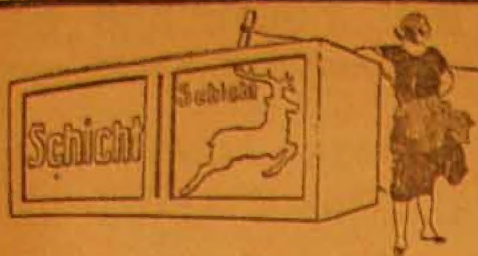
Одного разу зайшов я в одній справі до гар-деробної „хазяїна“ й застав там трохи не всю чоловічу половину трупи.

— Ви не знайомі? — звернувся Микола Кар-пович до молодіжної, що сиділа проти нього за тоззетовим столиком, — се Ч-ко... А се, — звернувся він до мене, — артистка Стадникова.

Принадісясь сердечно, так ніби давно були знайомі, і ся чудова риска сердечности артистки була остільки несподіваною, що майже вразила, і, яклонившись на кілька компліментів на адре-су моєї „Казки старого майна“, в котрій п. Стад-никова вже грала головну ролу в себе в Галичи-ні, відійшов до вікна й почав стежити за товари-шами. Мені, очарованому відразу, цікаво було подивитися, яке враження справить нова то-вариска на наших скептичних степованих. Розпро-мінені обличчя артистичної братії вразило пока-зувало, що ще до мого появилення артистка з то-вариської бесіди встигла кількома словами про-гнати холодиний скепсис майбутніх своїх спів-працьовників і розвинути недобуру й зневажливу роллю наддніпрянського буяного чорнозему. Та-лант відчував талант. Талановита простацька дружина (кажу — простацька, бо ж із усієї гро-мади лише С. Пашківський мав вищу освіту та ще і Ковалевський — середню, решта попали до театру трохи не від пауга), що так високо, як яз той, тяжкий для української ідеї, час, несла прапор різного мистецтва, — видно було по-всюду, — щиро й сердечно прийняла до своєї сімї молодого талановитого члена.

Тяжка справа була на другі, жіночі, по-ловини численної артистичної громадї театру

Садовського. Мені не довелось бути при першій зустрічі п. Стадникової з акторками; але по то-му, як вони ставилися до нової товаришки впро-довж її перебування й праці в театрі аж до дово-роту в Галичину, я знав, що й стрівання було пе-речасо трохи ворожим холодом. І коли за ввесь час артистичної діяльності п. Стадникової в Ки-їві не дійшло у неї до поважних (до дрібних до-ходило) конфліктів з товаришками, то се ар-тистка завдячує своїй милій, загідноуючій вській різкості, вдачі, що так нагадує мені прекрасну вдачу небіжки тепер — Л. П. Лінішньої. Треба сказати, що трохи не у всіх українських трупах жіноча половина їх — це суцї осли гнізда, в яких маткою або царичею завжди буває т. зв. „перемеша“, цей суціль бич божий для всіх, хто не потрапить догодити їй або відзначатися та-лантом і — боронь Боже — має часом у публіки більший успіх, ніж сама перемеша. На превели-кий жаль, і театр, де п. Стадникова мала анівант, увесь свій артистичний хист, не був винятком із то-го цього. Визнати усе-ж такі часом і до тако-го загрозуючого становища допомогло ар-тистці, по-перше, те, що вона приїхала, як до-рога гостя, й не „дєлами добувати“, а матеріаль-них засобів, бо мала на своїм удержанні троє ді-тей, стареньку маму й чоловіка в полоні; по-дру-ге, те, що з огляду на це вона не вважала на та-кі інші ролі, а грала все, що давали без жалю-го протесту; по-третє, арчино-драматичне ан-глоу артистки було трохи відмінене від амплуа переміш — драматичної героїні; а головне те, що старий корифей з першого ж виступу п. Стад-никової був задоволений цілком і не хрипав а-цим перед трупою. Припис, який поставила собі артистка в перших кроках своєї праці в новій для неї театрі — бути з усіма однаково приві-тною, уникати наїбригства, не брати участі в поширенні завжди між театральними жіноцтвами інтригав, п'явотках та пересудав, з робити лише своє діло й по скінченні його не заздужувати і в похвальних, а вти гетт, — цей принцип по-

МИЛО ОЛЕНЬ ШІХТ

надає біллю
сніжну
білість.

нів. (Нпр. спілка „Металістів“, „Транспортників“, „Торговельників“ і т. д.). Цей новий глядач приймає опери дуже гарно; дирекція опери дістає багато листів від поодиноких глядачів, що в апарушаних словах дякують за виставлення, які на них зробила та чи інша опера. Щодо оперової справи на Україні взагалі, то Вам мабуть відомо, що тепер маємо вже чотири оперові театри: Харків, Київ, Одеса — а від вересня м. р. ще й „Державна Пересувна Опера“. Вона почала свій сезон у Полтаві і кожного місяця грає в іншому місті. Отже: Полтава, Миколаїв, Луганськ, Артёмівськ, Дніпропетровськ і т. д. Ця опера має незначний успіх. — Всі без винятку вистави, в усіх містах — проходять при випродаві скай! Цей успіх „пересувної опери“ викликає думку створити ще одну таку оперу, яка обслуговувала би міста на правобережній Україні. Вже приступлено до формування цієї другої пересувної опери; вони має почати працювати вже весною ц. р. Так отже незабаром будемо мати на Україні п'ять державних українських оперних театрів.

— Який тепер репертуар в опері?

Репертуар нашої харківської опери — на жаль не такий, яким хотілося би його бачити — а згадано: яким я його хотів би бачити. Він дуже обмежений: невеличка кількість 10—15 опер та кількох балетів — це безумовно не вистарчає для столичного оперного театру. А відсутність нових оперних творів зах.-європейських композиторів відбивається відомо на молодих українських композиторів, які не знають, як далеко зайшло вже оперне мистецтво на Заході, та на виконавців, себ-то співаків, яких музично-мистецький світогляд не переходить меж Вагнера. Одиноким новою оперою в тім сезоні була в Харкові опера „Турандот“ Пуччіні. Виставлено її справді прекрасно, як ледви де в Європі (я бачив виставу „Турандот“ якраз два місяці перед харківською премією в корол. опері в Будапешті — і мушу признати, що наша вистава переважала будапештську). Заповіджений в репертуарі „Джоні награв“ Кршенека — на жаль не міг піти з причини від опери незалежних.

— Якими співацькими силами розпоряджає опера?

Виконавча сторона харківської опери — першорядна. На перше місце вибивається Голіцинський, який в „Турандот“, „Аїді“ і „Кармен“ має

все великі успіхи, а незабаром буде мати певно не менші як Герман у „Винуватий крає“. Далі, такі співаки як Литвиненко, Вольгемут, Сокіл, Буденний, Потюржінський — всі українці — можуть бути прикрасою кожного великого оперного театру.

— Чи не могли б Ви нам дати інформації про Українську Фільгармонію?

— Українська Фільгармонія — або „Укрфіл“ — почала свою діяльність в жовтні м. р. Концертний сезон започатковано симфонічним концертом нових українських симфонічних творів під диригуванням головного диригента харк. опери А. Маргуляна та моїм. За весь сезон Укрфіл дасть 24 симфонічні концерти. Досі відбулося вже щось коло 10-ти. Завдяки Укрфілові Харків мав нагоду почути кілька незвичайно цікавих сольових ага. камерних концертів: наприклад композиторський концерт славного Беєля Бартока (побіч Стравінського — найбільший сучасний композитор), концерт квартету Гіндеміта і т. д. Також концерти наших земляків: Барвінського та Березницького, яких на Україні дуже тепло прийняли, відбулися заходами Укрфіла. Закінити можна Укрфілові м. і. за мале використання українських музичних сил та пропагування чужих, російських. Велика шкода, що концертної частини Укрфіла не веде наш відомий композитор Пилип Козичевський, формальний та офіційний керівник концертного відділу. Але він, переважаний працею, ніяк цього робити не може.

— Що можете сказати загально про все музичне життя Харкова?

— Музичне життя в Харкові взагалі — в тому році переходить тяжку хвізу. Це головню з причини непорозуміння, які виникли в найбільшій українській муз. товаристві в Вутормі („Всеукраїнське Товариство Революційних Музик“). Не знаючи точно справи, не хочу про це більше говорити. Богато є в Харкові хорів та духових оркестрів. Важку роботу ведуть квартети Вільюша та ім. Леонтовича.

— Чи можете сказати дещо про інші харківські театри?

З театрів на першому місці стоїть „Березіль“. Якраз перед своїм виїздом з Харкова бачив я там прем'єру нової пєси. Це „Веселе рево“ п. в. „Алло на філь 477!“ На жаль воно не дуже веселе — і не дуже цікаве. Не має того, що повинно бути

суттєво рево: т. зв. „першо“. Нема актуальних, веселих сцен та дотепів, які були би всім зрозумілими на яких всі глядачі могли би рівно реагувати. Постановка — як звичайно в „Березілі“ — прекрасна.

З інших театрів хоту згадати оперету. А по тому, що та російська оперета має найбільше число глядачів з усіх театрів у Харкові. Щоправда вона сити (3000 місць). А при тім ця оперета для передпопівні річи, всякі „Веселі адоли“, „Маріши“ і т. д. — і до того виставляє їх в преподаний спосіб!

— А як Вам подобається теперішня Ваша праця і які маєте плани на будуче?

— Питаєте про мою працю та плани? Щодо першого — я певно не дуже вдоволен. А до того тільки, що мені її замало. Я особисто привик до того, що чим більше маю праці, з тим більшою охотою до неї берусь і її виконую. В нашому оперному театрі праці небагато; малий репертуар, а для нього чотирьох диригентів. Крім „Кармен“ і „Тараса Бульби“ дирижую „Турандот“ (на переміну з головним диригентом), „Евгена Онегіна“, „Аїду“ і т. д. В концертній галузі диригував я — як не вже я зазначив — на концерті в часі відкриття Укрфіла, далі на першому абонементному симфонічному концерті 28-го жовтня. Зараз по приїзді маю свій олімпічний симфонічний концерт; далі концерт в Дніпропетровську в Одесі (там солісткою мого концерту має бути Люба Колесса). Крім того їду з концертами в Москву і Ленінград. В Березілі влаштував мені Укрфіл свій композиторський концерт, в якому перший раз виступлю як композитор. Тепер, як знаєте, вертаю з Берліна, де був запрошений на концерт тамтешнім радіо. (М. і. виконувало там і мій твір „Цикль китайських пісень“). У вересні маю чотири симфонічні концерти в Голландії, на яких м. і. буду виконувати українські симфонічні твори.

А поміж тим — ученики в Консерваторії, дома — і десятки всяких планів!

60-літній ювілей „Пресвіті“ відсвяткуємо найкраще, коли всі від „мала до велика“ станемо її членами. Тоді спільно зі зголошеннями в члені, надсилайте вкладки й іншим пригадуйте.

збавляв її навіть дрібних непорозуміння і уціпленості, хоч обійти їх в кожному театрі майже неможливо, не вважючи на найкращі бажання: завжди хтось може причепитися до чогось, або підвести якусь інтригу.

Прикладом можу навести такий випадок. Виконавця артистка Б. (на ролях „старух“), граючи в „Безталанній“ свекруку, не могла відмовити собі втілі перекинути галицьку вимову своїй партнерки в ролі Софії, й на репліку — „Чого ти, мило...“ відповіла: „Дого, цого!“ — тим самим викликавши регот і в публіці й за лаштунками. Наддніпрянське вухо вразило м'яка вимова „д“, „ч“, „ш“ й „щ“, яка робила артистку наогул жорною в однонамісній чорній зграї театрального галюпона. Недаремно артистка до бродушної сміялася з цієї авантури заслуженої старої акторки й незабаром, працюючи над собою, досягла того, що вирівняла свою вимову й говорива далі, як правдива наддніпрянка, — на мість ворогам, сказав би я, коли-б то бузинові справді, а не просто милодітенті й незрозумілі товаришки.

Велика публіка не знає й не цікавиться поведінкою артистки й свій істинний театральний задоволення безпосередньо зі сцени, безпосереднім сприйняттям художньої кращої артиста. Це допомогло артистці відразу ж таки звернути на себе увагу відносно завжди за талановиту гру публіки й закріпити за собою й симпатії, чого не доконала ніколи прем'єра, не вважючи на те, що була на перших ролях, мала всі довші дані й банкруту гардеробу: сердешна не мала того, що в великій мірі мала п. Стаднікова — таланту, й навіщо намагалася бран його задекорувати банкрутними костюмами.

В газетній статті дуже тяжко за браком місця розглянути докладно цілу галерею художніх образів, що створив за час перебування в Києві оригінальний талант нашої ювілятки. Тому обмежусь лише переліком тих, котрі й досі ще, як

живі, стоять в уяві, а саме: Софія в „Безталанній“, Харитина в „Наймихці“, Зоя в „Саві Чалому“, Іва в „Молоді крові“, Марія Антонова в „Ревізори“, Анна в „Украденім щасті“ та інші. Треба сказати, що в часи перебування п. Стаднікової в Києві нових пєс в театрі М. К. Садорського ставалося мало а огляду на те, що головна маса публіки мінялася що-дня (військові), тому з погляду інтересів каси потреби в нових пєсах не було, цим і пояснюється обмежена кількість ролів, відграних нашою славною артисткою на київській сцені. Коли не рахувати двох-трьох дрібничок, поставлених з приїздом до Києва з Московщини п. О. Стаднікова („Шалаш“ то-що), то визначною подією в тих часах на сцені театру Садорського була прем'єра пєси „Про що тиєра шестиста“. Згаду про це саме тепер лише тому, що тільки з постановкою цієї пєси наша артистка мала шаснагу нагоду розгорнути весь свій хист у відповідній лірично-драматичній ролі Килини (образ, до речі кажучи, створений автором прекрасними кресленнями п. Стаднікової в згаданих вище ролях) і створити правдивий шедевр. Успіх артистки був колосальний у публіки, у преси, в товаришів і навіть в... осинім гнізді жіночої половини труп. В колі знайомих і товаришів офіційне — п. Стаднікова чи п. Зоя — обернулося в фаміліярне, але з пошаною й радісним здивуванням виголошувалося — Килина. Не говорилося, нпр. де п. Стаднікова? покантите п. Зою, а — де Килина? покантите Килину й т. і.

Не вважючи на досить високу платню, що одержували актори театру М. К. Садорського, страшно дорожче в родинні обставини були причиною того, що артистка ледви-веди могла екзистувати. Але мушину й навіть весело, з гумором, витерплювала свої злидні, сподіваючись на кращі часи, передчуттям яких жили тоді всі. Один випадок з тих часів дав мені змогу пізнати артистку з невідомого мені боку, а саме — як громадянку й патріотку.

В літі 15-го року, коли артисти мали ваканції й платні не діставали (два місяці), п. Стаднікова опинилася в дуже скрутному матеріальному положенні. Де-хто з акторів, з ініціативи І. Ковалевського й М. Вільшанського (тепер неживчик), в своїй театрі організували для заробітку перший тоді ще т. зв. „театр мініатюр“. Запрошено було до товариства й п. Стаднікову. П. „гуцульські пісеньки“ мали нечувані успіхи, тим паче, що виконувалося їх в ефектній гуцульській строю і з чарівною грацією. Російські антрепренери давно вже позирали на артистку неситим оком, але дізнавшись, що московської мови вона не знає, давали їй спокій. Інша річ „театр мініатюр“: свій „номер“ артистка могла виконати якою хотіла мовою, хоч би то була й „маларасейська“, або успіх. Один з антрепренерів такого російського мініатюра запропонував артистці колосальну навіть на ті часи гажу за виконання її „гуцульських пісеньок“ в його театрі. Не вважючи на те, що свій „мініатюр“ проіснував лише два тижні й закрився за браком публіки, п. Стаднікова рішучо заявила москалеві, що в московському театрі співати не буде.

Не пишу тут характеристики артистичної творчості шановної ювілятки (це зробить інші), а лише намігду й коротко започаткую те, що пам'ять зберегла мені з доби перебування її в київській українській театрі перед революцією. Нехай-же ця, трохи хаотично й наспів написана, згадка нагадає нашій славній ювілятці про те, що й Велика Україна амала цінити її прекрасний, свій талант і що, коли-б не виключні обставини, то в хорі вітань в день її великого свята поважне місце зайняло б представлення звіти.

Нехай ця згадка буде разом і подякою славній ювілятці за її чарівні переживання, яких довелось зазнати киянам в тяжкі часи великої війни.

Слава Ювілятці!

В оковах „білої смерті“.

Замерло все життя. — В Польщі й на Україні. — Страждання сільського населення.

Небувало від століть настільки літ морози тримають далі у своїх мінних оковах цілу Європу. Температура в різних країнах хитається між 20—33 градусів Цельсія, наслідком чого підзем'я просто замерло. Комунікаційний рух (залізничний, автобуси, літаки) сильно обмежений, а декуди зовсім припинений. Багато поїздів стануло в дорозі, а багрянський експрес, що виїхав з Парижа до Константинополя, застрягнув снігами у віддалі 60 км. від цього міста. За добу поїздорозня цього поїзду, між іншим, в спеціальний висвячений англійського короля, поборються тому, що напратили кілька разів не можна було наплатити зв'язку з наслідками. На щастя, поїзд мав з собою поважну кількість поживи і води, а також палива.

В Польщі й на Україні температура в двох останніх днів піднялася дуже незначно, переїхав на 2—3 градуси. На Україні термометр показував 9, і 10, п. м. 22 градуси Реомюра, 11, і 12, п. м. було там ок. 30 ст. Р. Рух в портах над Чорним Морем давний досі. Також все життя і залізничний рух. В Польщі потовало 12, п. м. в гол. 8 разів; у Варшаві 24 ст. Ц., в Пінську 20, в Кракові 27, у Познані 26, в Закопанім 26, в Тешіні 31. Під вечір температура ледь піднялася. У Львові потовало 12, п. м. 22 ст. Ц., 13, п. м. 20 градусів.

Наслідком небувалої анжени температури терпить невимовно ціле населення. Поміняючи міждорожжя, а навіть смерті випадають, терплять усі головною чиєю, що при такому зимі годі огріти як свій дім, так і хату. А що казати про армію сільських хат-ліпників, пошнани соломомою, через які втискується зимно нестерпно і яких ніяким чином огріти не можна, навіть якщо було чим! Також терпить сильно худоба і домашня (та всяка інша птиця). Загалом терпіння в біла сільського населення, спричинені катастрофічними морозами, важко описати, бо їх важко в уявити собі. В місті населення має все таки якусь поміч від управи міста і від філантропічних установ, а на селі люди алані виключно на свої слабкі сили, бо опіки в допомоги не дасть їм ніхто.

Морози не зашкодять озимині.

Знаючи кажуть, що не треба боятися, щоб шогорішні морози зашкодили засівам. Озимина забезпечена високою верхньою верствою снігу.

Буде гарне літо?

Досі випадали найгострішою зимою р. 1917., коли то морози довший час держалися при 18—19 градусах. З огляду на довготривалість теперішніх морозів зиму 1925-26 зараховують до найгостріших у ХХ столітті. В наукових колах кажуть, що цього року треба сподіватися гарної весни, а навіть дуже гарного літа. Це є факт, аналіз з метеорологічних дослідів, що в році наступає підвищення температур.

Побут жінок на Україні.

З харківського „Комуніста“ за дати 3-ого лютого довідуємося, що на засіданні комісії для підготовки міжнародного жіночого дня представники робітничо-селянської інспекції склали звіт з того, що зробили центральні радянські установи в справі поправлення побуту жінок на Україні. З того звіту довідуємося, що систематичної роботи в тому напрямі центральні установи майже не виявляли.

Народний Комісаріат Освіти не зробив нічого в справі дошкільного виховання по районах. Не утворено досі також колоній для соціально безпритульних жінок і дівчат. По школах за останні часи (з останніх літ) число дівчат збільшилося на 10 відсотків. Збільшилось воно і по високих школах, за те на робітничих факультетах впало на два відсотки. Найбільше доброго для жінок зробив Народний Комісаріат Здоров'я. Народний Комісаріат Праці перекаваліфікував за минулий рік 232 тисячі жінок робітницями. Протягом року роздано 132 тисячам безробітних жінок працю.

Загалом на засіданні стверджено, „що на Україні майже не має літератури в жіночому питанні, яка допомогла б місцевим організаціям поліпшити побутові умови трудящої жінки“. На засіданні рішено боротися з таким невідрадним станом.

Дивогляди.

Небезпечна заміна одягів.

У Мадриді спеціальний декрет міської управи заборонив муштинам одягатися на весняний карнавал у жіночі костюми, а жінкам у мужеські.

Льондонський чудак.

У Лондоні помер 70-літній дивогляд Альберт Фокнер. Живучи в центрі міста він приймав за останніх 10 літ лише одного гостя, з яким розмовляв лише через двері. Від п'яти літ не виходив ні разу з кімнати. Із підставляли йому під двері. Він мав у банку гроші, якими завідував його нотар, виплачуючи, що треба за нього.

Ексцентричний злочинець.

Суд у Ліверпулі засудив студента Джоузефа Кларка на смерть за те, що він убив свою хазяйку Фонтен. Тепер Кларк передав прохання міністрові внутр. справ, щоб йому дозволили взяти шлюб з... донькою вбитої. Донька, до якої злетілись репортери, відмовилась сказати шлюб з цим справі. Коли вона згодиться на цей шлюб, тоді її дадуть на психіатричний огляд, чи вона не є під гіпнотичним впливом Кларка.

Влізливий бузько.

У віртембергському містечку Капенталь трапилось цим дивним таке пригода молодій, що брала шлюб: Саме в тій самій хвилині, так в церкві, відвідав її бузько. Малоомо, а святець був би за одним заходом позбувся і хрестин...

Д-р Ростислав Білас

орд. при вул. Коперника 48.

В безконечній черзі...

Нова розправа проти Василя Атаманчука й Івана Вербицького перед судом присяжних.

ДВАНАДЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Розправа проти обох обвинувачених добігає до кінця. Тому сядо розправи в середу 13. ц. м. виповнилася публіка по березі.

На вступі розправи відчитано ще поліційні зізнання св. Трача, а на внесення обор. д-ра Шухевича відчитано також зізнання ком. Чезовського, який був при конфронтації обох Атаманчука зі св. Гасманом дня 20. І. 1926. Описав трибунал відкинув внесення обор. д-ра Старосольського, щоб переслухати особисто свідка Вориславську (кол. Валсаровичину), яка ствердила алібі обох Ів. Вербицького, бо була у п-ста Вербицьких дня 19. X. 1926 р. вечером. Відчитано лише 11 поліційних та судових зізнання.

Описав преде. відчитав чотири питання, поставлені суддям присяжним щодо вини обох обвинувачених такого змісту:

Головні питання.

I. Чи винен обв. Василь Атаманчук, що в дні 19. X. 1926 у Львові в намірі позбавити життя кур. Станислава Собіньського, віддавши стрілу в острі набитого револьверу з аду, себто в підступний спосіб, ділав проти кур. Собіньського так, що наслідком того прийшла смерть куратора?

II. Чи винен обв. Іван Вербицький, що.... (далі те саме).

Евентуальні питання.

На випадок заперечення головних питань поставлено такі два евентуальні питання:

III. Чи винен обв. В. Атаманчук, що в дні 19. X. 1926 у Львові справді не приложив безпосередньо рук до убивства кур. Собіньського, але, будучи в порозумінні з безпосереднім справником товариства йому на місце ачолучу, свідомо йому помагав і тому причинився до того, що безпосередній убийник куратора Собіньського поступив у підступний спосіб так, що з цього прийшла смерть куратора?

IV. Чи винен обв. Іван Вербицький, що.... (далі те саме).

Промова прокуратора.

По чергові промовляв прокуратор Лавинський більше як три години. В своїй промові намагався він піддати в сумнів і збити алібі обох обвинувачених у дні 19. жовтня 1926. Як на першого безпосереднього убийника пров. казав на обв. Ів. Вербицького, кажучи: до присяжних суддів: „Якби ви питались мене, хто з обох обвинувачених був безпосереднім справником, я скажу: Був ним обв. Іван Вербицький“. Своєю промовою прок. закінчив високотонним патріотичним фразам, кажучи: що польський Львів вже цілий два роки жде нетерпеливо на вимір справедливості.

Свято Духовної Семинарії.

Промова о. ректора д-ра Йосифа Сліного при посвяченні молитвенниці.

(Довіщення.)

Слідуючі символи то старохристиянські. *Добрий пастир*, що зупинив свою подорож на вілці. Вісокни, хрещениця, повний життя і свіжості молоді, одягнений в туніку і підпоясаний на безрах. ваути в сандалях, архаїчною своєю зверхністю велику охоту до помічі і жертви. На раменах несе блазну віщо до отари. Ритмічно доводив життя у його стій назувають, що ступав згорі поборонити всі перешкоди. Різкість бо з липа, бо на вершину трішки. Се постать повна духовного чару і принад. великої мистецької чистоти і глибокого незаперечного символізму. *Добрий пастир* то оновлення християнської ідеї спасіння роду людського. Чи добрий пастир для стада, тим добрий священик для громади.

Даліше представлений *Агнец-Христос* поміж ягнятими. Се євхаристія як жертва. Серед галазук — символом посвячення і мира — стоїть обожнений преломом агнець на престоліку, наслідком багатства, зі знаком хреста, що на сьому думку про криваву хрестну жертву. Хрест, то дерево життя. Оо галазку підкреслює ще мистецько змальована зверху семіраженне деревце, яке символізує смерть Христа для хреста, відкуплення і оживлення нового людського роду. Агнец одружений сирій агнята, впадливим в нього свідок-Ягнята, то символ вірних. На лавці піднятих

ських мозаїках вони виходять з Вифлеєму і Брусалиму немов представники живітської і поганської церкви.

Як перший і найстарший символ, що являється вже в катакомбах, се *риба і кіш з хлібами*. Вони зображують Христа і євхаристію. Замість імені Христос мальовано рибу, яка по грецьки *іхтис* містить в собі початкові букви Спасителя *Ісус Христос*; *іхтис* — це центр, привадується вони і чудо насичення народу хлібами і рибами як прообраз євхаристії, яка в протиставленні до матеріального хліба насичує не на день, але на життя вічне. По боках старовинні монограми Христа.

На протилежній стороні, менше освітленій, кидається в вічі *утрачений рай*, замкнений і стережений пестиринням херувимом. Глядач мимохіть пригадує собі обов'язок підняти і отворити вхід до нього. Іаа муру, побіжного до старокраківського замку, вилізти пиши райські дерева, а на пальмі стоїть сміло осяяний зубчастим німбом *Фенікс*, символ воскресіння. По давньому повір'ю, се птиця, яка живе 600 літ і коли прочуває свій кінець, стрейть собі гніздо з лавану, міра та пахучих дерев і спалюється на гізді на те, щоб підмоздженним воскреснути з попелу знов до життя. І з кожної агнівної смерті — покаяння розпаленої пристрасті виходить християнин гарда фенікс зображував смерть і воскресіння, загибання підняття утраченого раю і був уособленням їх покликання до життя вічного. Майже на кожній візантійській мозаїці не забував мистець, щоб уявити вірним справу про їх майбутнє воскресіння. Пальма, символ доблї, скрипач галазку побіжного повстання до життя.

Низом обставив мистець молитвенницю клямами на зразок клячих теремів, а над ними кружить земля як образ безвипинного руху. Над символами плывуть від іконостасу таємничі орнаментальні хвилі, а над ними оптично достроєні піддержки, на які спирається кришталева, мистецька стеля. Цілу молитвенницю переділяють чотири пілстри, українені якимись абстрактними, не уявними формами.

Перебігаючи оком ті пестрі, мистецькі клями, які зливаються в одну сильну, гармонійну гаму красок і мимохіть поривають вибли в царство духа, повстає в нас, Ваша Експозиція, галаз, що розбуджена Вами мистецька свідомість перестала вже бути тільки предметом книжкового інтересу, але зв'язується до душі і стає не лише історичним та естетичним об'єктом, але є високим глибоким релігійним піднесенням. З тою галазкою до Вас наше щире побажання, якого на жаль іаа Вашої недуги не могли ми мистецьки приложити в день незлічаних світлах Ваших Ім'яни, щоб з вишнім дієм, коли Ваша Експозиція відноситься святигельську руку до благословення і передає нам великі цінності мистця, проф. Петра Холодного, щоб злилася з ними символами Ваша Високостойна особа в наших і грядучих немоглих думати як символ страждань і творчої праці життєвильної церкви в нашій народі за остальні століття, як символ її зриву і оновлення до повного життя на Україні.

Добро „Поселити“ — це добро цілого народу, а не окремих його членів.

ти в тій справі. Він сповістив, що присяжні судді виклали справу вийняти, бо мають у своїх руках також дані зі справи "Лара".

На тім перервано розправу до завтра. Завтра, з четвер, будуть промовляти вже оборонці. Присуд запале правдоподібно в п'ятницю.

По широкому світі.

У Лондоні під проводом Мекдональда почалась конференція соціалістів з представниками Англії, Франції, Німеччини та Бельгії. Тенюк в-раді: репараційне питання і евакуація Рейнської провінції.

Австрійська "Гаймєра" (напіва військова націоналістична організація) підготувала на 24-го п. м. велику маніфестацію в околиці Відня. Соціалісти відповіли контр-маніфестацією.

Бразилія та Аргентина не хотять підписати пакт Кельога; а це демонстрація проти Союз. Держав.

Суд у Каїро звільнив бувшого єгипетського прем'єра Насхас-Баму обвинуваченого в темних ділах у розі мавката.

15 п. м. здержуємо Віт' силку нашого часопису всім Вп. Передплатникам, що залягають з передплатою.

Сенат.

Марш. Шиманський атакує сойм. — Демонстрація лівниці.

Засідання сенату 13. лютого мало святочний характер з огляду на 10-ліття Палати. Марш. Шиманський вголосив промову, присвячену польському парламентаризмові. Увага маршалка під адресою сойму спричинила демонстрацію лівниці. Марш. сказав, що історія повторюється, коли йде про відношення сойму до президента. Як було за шляхетських часів, так і у відродженій Польщі сойм веде боротьбу з начальником держави, а пізніше з маршалом Польщі Пилсудським. На це сенатори Визволення і ППС демонстраційно вийшли зі сали. Коли марш. Шиманський скінчив промову, сен. Струг (ППС) зложив заяву, в якій в імені лівих партій запротестував проти гострої критики сойму, котра тут не належить. Лівниця ображена увагою, що давній сойм присвячував свій час і сили боротьбі з маршалом Пилсудським. На цій половині марш. Пилсудський опирався як на фундамент народу.

На цю заяву марш. Шиманський відповів, що не розуміє, чому лівниця образилася його словами. Марш. сенату не повинен торкатися справ сойму, але це є особлива хвиля. Марш. мусів ствердити, що боротьба була і є. Тим більше мусів це сказати, що зближається хвиля зміни конституції.

З черги покладено кілька дрібних справ із денного порядку. Після реферату сен. Гайвіца палата прийняла проект ратифікаційного закону Кельогового пакту через аклямацію. По рефераті сен. Пежинського (ББ) палата відкинула проект закону в справі відложення обов'язуючої сили розпорядку президента про устрій загальних судів.

Відгомін подій в Батятичах.

Дня 13. лютого в сенаті м. і. йшла дискусія в справі кровавих подій в Батятичах (пов. Жовтис). М. і. промовляв сен. Макух (рад.). Він стверджував, що дані, представлені сенатові, походять із поліції, джерел і що міністр повинен був узглядити судові акти цієї справи. Є враження, що міністр аігуровував цю подію. Суд аів слідство проти робітників, а не ведено слідства проти-спричинників проливу крові. Бесідин ставить висновок, щоби справу анову переказати комісії на висадження спец. урядовця до Батятич, щоби перевірити точне слідство в справі подій. Сен. Грудинський (ППС) віддержав домагання передбесідника. Мін. Складковський заявив, що поліція робила, що до неї належало, але зрештовані ставили спротив і це довело до сумних подій. Підчас промови мін. Складковського падали протести українських сенаторів.

Сенат вибрав членів держ. трибуналу.

Дня 13. лютого сенат вибрав 4 членів держ. трибуналу. Зголошено такі кандидатури: Йос. Бек, Люк. Желіговський, Оса. Бальдер. Жиг. Новіцький, Волд. Охримович, Леа Берензон, Стан. Стажинський. Сен. Горбачевський звернув увагу, що Український Клуб у сенаті є другий щодо величчю та завва, що українці домагаються

вибору одного представника до держ. трибуналу і ставлять кандидатуру ала д-ра Охримовича зі Львова. Кандидатура ця не перейшла. Впала також кандидатура проф. Стажинського зі Львова, поставлена сен. Гаомбіньским в імені НД. По обрахуванні ексиду голосування марш. сенату повідомив, що зложено 68 карток, абсолютна більшість вносить 35 голосів. Одержали: Йос. Бек 49, Люк. Желіговський 40, Оса. Бальдер 61, Жиг. Новіцький 68, Волд. Охримович 20, Леа Берензон 20, Ст. Стажинський 6. Перші чотири вибрані до держ. трибуналу.

Ще кілька днів морозу.

Польський метеорологічний інститут передбачує, що великі морози потревають іще кілька днів. Причиною морозів у Польщі є сибірська струя високої температури, що залягла цілу Сибір і спричинила і там сильні морози, яких не нотували від багатьох літ.

Телефони ушкоджені.

Телеграфічні лінії майже всюди направлені і тел. комунікація майже всюди правильна. Зате майже всюди ушкоджені телефонічні лінії. Вдалося усунути ушкодження лише в незначній степені.

Причини здержання в зал. русі.

Мін-ство комунікації повідомляє, що причина катастрофального стану залізниць зержить у цім, що паровози незабезпечені від такої низької температури, яку нотують від кількох тижнів. Невідповідні уладження паровозів причинюються до ослаблення, а потім до перервання зал. руху. В середу очистили зал. шлях між Перемислем і Ярославом і привернено комунікацію між Варшавою і Львовом. Крім того поліпшилася дещо ситуація і на терені станиславської дирекції.

Школи зачинені аж до відкликання.

Згідно з розпорядком мін-ства освіти наука в школах має відбуватися при 18 ст. Ц. наступного дня по отопленні школи. У Львові апровіз. міське заведення не може школам доставити отоплення, тому шк. рада завісила аж до відкликання науку у львівських прилюдних народних школах. Речинець розпочаття науки буде оголошений.

Здержання зал. руху до 16. ц. м.

Тому, що метелиха далі лютує на терені львівської заліз. дирекції, продовжено до 16. лютого розпорядок про замищення багато зал. шляхів. Здержано рух деяких поїздів на шляхах: Львів-Рівні, Розваділ-Переворськ, Ярослав-Рава Руска, Львів-Рава Руска, Львів-Яворів, Загір'я-Самбір, Самбір-Дрогобич, Перемисль-Хирів, Львів-Лавочне, Нове Загір'я-Лупків, Львів-Самбір, Львів-Підгайці. Здержано рух поїздів: Дубно-Кам'яниця Волд.-Крем'янець, Львів-Рава Руска. Загальний рух здержано: Новий Лупків-Цісна, Борки Вел.-Грималів, Тернопіль-Збараж-Ланівці, Дрогобич-Трускавець, Львів-Стоянів, Саліжанка-Сокаль-Володимир Волд., Рава Руска-Сокаль, Львів-Тернопіль, Красне-Здолбунів. Шляхи ці замкнені аж до відкликання.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вілцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1238 1-2

— Ювілейний комерс С. Стаднікової. "Кооператива Український Театр" у Львові пригадує тим, що бажали би взяти участь у комерсі після ювілейного вечора С. Стаднікової дня 16. ц. м., що зголошуватися треба найдалше до суботи вранці (вул. Руска 18, І. п.). Організація вечора не зможе з огляду на обмежену скількість місць на комерсі прийняти пізніших зголошень до відомо.

— Місто підчас морозу. Львів збагатився кількома картинами давно невиданими. Люди ходять з обкутаними головами, мов серед поля або в подорожі підчас сніговиці. Навіть вичаплені дами, що зникали бодал "до половини" ходити в зимі так само як у літі, примирились з долею і понатягли на своє личко, аж під очі, теплі шали або бодал серпанки. Маємо приблизну ілюзію як виглядають на вулиці скілані жінки зі закритими обличчями. Одним з найбільше оживлених місць тепер у Львові місце на Лєгіонів перед крамницею оптики Зільберштайна. Зранку до пізнього вечора юрба облягає термометр, питаючи: "дідусю" чи "впаде"? Деякі аперше за своє життя познайомились точніше з ріжницею між Цельзієм і Реаміором. Більшість попросту рахує температуру "до Зільберштайна". А одночасно менше веселе явище: докола складав а вулицям і дрогами аистують люди затрівожені звітками, що не буде палива. "Чи маєте ауголь?" одно а найчастіших питань при зустрічі знайомих. Міські ватри розкладені на

1941

ПАНАХИДА

за душу б. ч. п.

ОЛЬГИ БАСАРАБ

в п'яту річницю трагічної смерті

виправляється в неділю дня 17. ц. м. о год. 12. в полудне в Писоображенській Церкві при вул. Красній 8, на яке запрошені українська Громада і Громада Головного відділу "Союзу Українок".

кількох площах нагадують неодолену воєнні часи.

— Львівська хроніка. Професійний злодій А. Хомин сполошений а п'яниці ресторану на вул. Ваторія 28, атік на дах і там просидів так довго, аж відморозив собі пальці. Тоді поліція зловила його без труднощів. — 17-літній друкарський помічник А. Рибак а вул. Джерельної 2, посварившись а ріллею, перерізав собі жири на руках. — Знали, що красти ті мистці злодійського фаху, що забрали передучора у морозисту ніч а крамниці футер на Лєгіонів 29 кілька футер, 100 селєскінових шкурок і 80 а голландських котиків.

— Цкаве явище природи. Пишуть нам зі Львова: У неділю 10. ц. м. приблизно в год. 3.45 попол. можна було заримітити, що сонце мало вид золотого хреста, подібного до монетарції а проміннями докола себе. На півдні і півночі, по обох боках, у значнім віддаленні від сонця були дві дуги, такі довгі, як поздожжє рами хреста, спочатку а дуже яскравими колірими, які згодом поволі біліли. Все це явище трівало яких 15 хвилин.

— Пересторога перед "лікареч". Львівська "Хвіля" перестерігає перед дентистичним техніком Генр. Райсом (родом із Чичок пол. Львів), що свого часу аиступав у Познанщині як доктор Генр. Райс. Це нагоговий ошуканець, що де попало займається нездоленним лікуванням, записує морфину та наркотики. Своім "лікуванням" спричинив він недуги у багатьох своїх "пацієнтів". Тепер Райс аиринув у тернопільським і станиславським воевідствам. Він є середнього росту, брутє, очі бронзові, здолягнений недбало, носить окуляри в чорній роговій оправі.

— Особисті вісти. На місце помершого нотаря в Ширці бл. п. Райнера призначений самостійним заступником нотаря наш земляк п. Володимир Рудницький, дотеперішній заст. нотаря в Бродях.

— Пожежі. Дня 12. лютого львівська вогнева сторожа мала працю при шістьох пожежах. Перша пожежа вибухла при вул. Потоцького ч. 58 у п. Левинського, над автомобілевим гаражем, де спали шофери. Друга, грізна, пожежа була при вул. Саліг 34 у великим будинку, де є кіно "Грайина". Горіли магазини а ковдрами і постелею та а магазинах перевозового бюра Гартвіг і С-ка. Коли розбили двері, горіло аже навіть дахове в'язання. Рятункова акція була важка, бо вода мерзла при 23 степ. Огнева сторожа забезпечила магазин із бензиною, терпентиною, оливою і т. п., тому не прийшло до вибуху. Все-таки пожежа поширювалася, горіла солома, сіно, сукна та папері, взагалі товар, змагазинований там для львівських купців. Після двох годин звалилася дах будинку. Втрат є на кілька тисяч зол. Третя пожежа була на зал. двірці у Клепарові. Горів будинок, де є бюра зал. стації, постерунок поліції та прив. мешкання. Вогонь погасив до двох годин. Менші пожежі були при вул. Саліг 51., Зеленої 58., Ткацькій 27., Шпитальній 88. Як це не дивно, а разом а великими морозами прийшла ціла низка пожеж, мов пошесть. Берлін, Париж, Лондон, Каїро, Сідней, не рахуючи менших міст, скрізь пожежі катастрофи великих розмірів. Хто вірить у т. зв. "закон серії" поширений на ті самі явища а ріжних місцях нашої землі, має тепер чималий матеріал до роздумувань.

— Засуд вихователів Студзенця. У Варшаві закінчився суд на директорами та ачителями поправчо-карної школи а Студзенці, де анушались над малолітніми. Дал директори дістали по 6 міс.; а учителяв один 5 міс., один 3 роки (а амністією на два роки), один півтора року (а амністією на 9 місяців), інші по 3 і 6 міс.

— Рікні звістки. У Мексику вбили бандити ангайського маляря Джона Уайта. — Шахіст Альдохін виграє 9-го березня в Спол. Держави на велике шаховє турне. — По офіційним даним а Англії та Уельсі померло 1927 р. від рака 54.078 осіб. — За останній тиждень зарєстрували а Англії 632 смертельних внападків гриппу; попереднього тижня було 1х 321. — В околиці Владикавказу відчувли землетрус; є шіланни а скелях і хатах. — Гурток воляків адерся до кіна "Палідіум" у Конні і підчас сеансу анищив фільму для демонстрації тому, що вона була польською. — Форд дав а нагоди дня уродни Едісона міліон фунт. на музей його винаходів. — Одно із аргентинських товариств забезпечили заведо іску нову премію: для жінок, що не вийдуть до 40

Дописи.

ТОВСТЕ пов. Скалат. *(Нагір'я з за-
ким перем. а української ш. о. на польську!)*
Ще від 1852 р. до недавня існувала в Тов-
сті народна школа з українською мовою на-
чання, яка перед війною розвинулася до 4
класової. Приміщення було на парц. буд.
к. кат. 631 громади Товсте, яка після ґрунто-
вих книг становить виключну власність виро-
бничої школи для греко-католицької люд-
ности громади Товсте, Кут і Перекалець, як
закуплена нею з ґрунті ерекціональних.
По приході поляків повитовий шкільний ін-
спектор визнає існуючий досі стан за прав-
ний на дальше з тим, що звичай її на одно-
класівку, а польську однокласівку пізніє до
4 класів і до кінця шкільного року 1927/28
навча в тій однокласівці неслась в українській
мові. На весну 1928 р. Рада Громадська в
Товсті (к. Грималова), зважаючи, що як площа
будівельна так і шкільний будинок становить
виключну власність греко-кат. людности, майже
одногласно спротивилася зміні в тій школі
української мови навчання на польську і злучі
той школи зі школою польською, хоч тоді
дуже домагалася Рада Шкільна місцева, зложена
з самих поляків без вибору, що згодилася на
зміну більшістю голосів, бо представники гре-
ко-кат. людности о. декан Іван Іванчук за-
ложив протест з мотивами, який вписано до про-
токолу засідань. — Не зважаючи на те, що 1-а
класовка (колись 4-класовка) школа положена на
парц. буд. ч. кат. 631 під ч. д. 44 в Товсті
становить виключну власність греко-кат. люд-
ности і інші народности до цієї школи наймен-
шого права не мають і мати не можуть, мимо-
того, що повна Рада Громадська в Товсті,
як-й-небудь зміни як мови навчання так і злучі
її з польською школою рішуче спротивилася,
мимо того, що ухвала Ради Шкільної місцевої
щодо зміни мови і злучі не була одностайна,
а ухвала, яка на Раді Шкільній місцевої запала
лише голосами тих членів, які українською
школою не мають ніякого права диспонувати.
Куратор Львівської Шкільної Оаури розпо-
рядженням з дня 21. грудня 1929 р. № 1.
37756/28 позначив з днем 1. лютого 1929 р. ту
школу зі школою польською 4-ро класовою,
мотивуючи незгідно з фактичним станом, що
злучі і кл. школу "польську" з 4-ро класо-
вою публичною школою польською, бо в дій-
сности та 1-класова школа публична була досі
школою українською. — Проти такої злучі і
переміни української мови навчання на мову
польську промовляють також і річні агляди,
бо до 1-класової публичної школи в Товсті хо-
дило в 1928-29 рр. на перші два ступені 91 дітей

греко-католицького віросповідання, то в укра-
їнській, котрих розгорілою мовою є українська
мова і які швидко мусять уникати польської мо-
ви, щоб її розуміти і тому не можуть користу-
вати зовсім зі шкільної науки та будувати неспро-
бно тратити час. Коли попри те як будівельна пла-
ща, так і шкільний будинок, де тепер містилася
публична українська школа, становлять виключ-
ну власність тільки греко-католиків, то в укра-
їнській, а 4-класової школи з польською мовою на-
чання власність всіх 3-ох народностей, то злучі
тих обох шкіл стоять крім мовних також і правні
моменти на перепоні, які передовсім є зиродайн.
бо через таке получення українці були би просто
експропріювані зі своєї власности в користь
інших народностей. Така експропріація причи-
нить до ще більшого загострення відносин між
народностями, замешкуючими громади
Товсте, Кут і Перекалець, і може дати причину
до довгого і тяжкого процесу за власність шко-
ли і тому всі громадяни українці внесли цього
змісту рекурс до міністерства освіти і віросповід-
дань в Варшаві, а цєю дорогою зсераються до
наших послав, щоб також через сойм або ін-
шими шляхами не допустили до того роду ви-
власнення. — Слідують підписи.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Карло Ванчицький, смерит. управ. на-
родної школи, помер дня 15. січня 1929, зне-
можений трудами життя. Покійний користу-
вався чималою пошаною здала свого великого
педагогічного знання. Покійний був вразковим
педагогом, теоретично і практично вишколе-
ним. Його реферати на учит. конференціях
мали характер наукових праць. За своє життя
і заслуги на полі садівництва і пасічництва
здався численним признань навіть від чужих.
Був ініціатором та провідником українських
організацій у рогатинським, потім скалатським
і накінець у збараським повіті. Нарід находив
у нього пораду в справах господарських і
правних, бо і ця діяльність людського знання не
була йому чужа. Коли перейшов на смертну
розвинув просвітну діяльність на великій ро-
міри. ерез 12 літ проводив фізію "Просвіти"
у Збаржі та власним коштом обданий читаль-
ні мегаа серед сімейних заміт та морозів. По-
кійний виховав два покоління, бо по смерті
свого сина о. Володимира, пароха Зарубинь,
полевого духовника Української Гал. Арії,
удержував та виховував його дітей. Нехайже
легкою буде різна земля — своему вірному
Синови. В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

В 100 літню річницю Уродин
в 27-річницю смерті бл. п.
Д-ра Ізидора Шараневича
професора Університету у Льво-
ві, члена Академії Наук у Крако-
ві, почесного Доктора Універси-
тету св. Володимира в Києві, дов-
голітнього Сенатора Становити-
ського Інституту, Історика і ар-
хеолога Галицької Землі
виправлено
в невідомо дня 17. лютого 1929 р.
о год. 12 в полудне
ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
у Успенській Церкві (Володзьків)
у Львові, на яке запрошує
1452 1-1
Родина.

Великий Міський Театр:
Четвер 14-го, г. 7:30 веч. "Тілант тп."
(30 літ змички).
П'ятниця 15-го, г. 7:30 веч. "Бродвей".
Субота 16-го, г. 3. попоз. "Марія Стю-
арт" (для школи моголо).
Субота 16-го, г. 7:30 веч. "Борис Го-
дунов", Мусорського (премієра).

Кіна.
"Аполло", "Тайний курер".
"Лев", "Король дже-бенду".
"Оскар", "Блаженні поці".
"Палас", "Гробниця великого хотання".
"Фіатормана", "Гегенна зрадковеного
жуда".

ОЛОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Кооператива "Український Народний
Театр ім. Гоголівська" в Станіславові.
Синіти, сая "Сокола".
Четвер 14-го лютого, "Чар вальса".
П'ятниця 15-го лютого, "Ревіа".
Кити раніше до набуття в "Народний
Торговець".
14 5 6-6
Заходом Союзу Українок відбуває-
ся в п'ятницю дня 15. II. год. 7-та по
пол. відит д-ра Маркіна Доронича
від аг. Про віджолодження.
Вступ для шкільної молоді заборонений.
Прогреться о участь.
14 5 5-5

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Годінічний "Zenith", "Longines" та-
кож бжхтерію класного виробу по-
ручає: "Джорджес" в "Голь-
жеск" в Львові, "Готель Уоржа".
Догляд уживи.
1736 35-7
ПЕНСІОНАТ в. Лукашевської в. Ко-
сові поклодиль, що підіймає гостей
на веселля своїм в дні 1. Березня
п. р.
1454 1-8

ПОШУКУЄТЬСЯ інструктори до по-
мочі в науці для двох дітчат, уза-
вшаючи до II. кл. класичної гімназії.
Латина вигнана. — о. Ярослав Лу-
ківський, Мостине п. Казуш. 1453 1-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
1432 Пересвітлення Рентгеном. 9-24

Д-р Александер Мальчик
Львів, вул. Ломського ч. 8.
орди, е у внутрішніх і жіночних
неудах, лічить вранішню лам-
пою і д. атернією.
1430 Просвітлення Рентгеном. 1-12

ПРОД'ІЖ НА ДОГІДНІ СПЛАТИ!
МАШИНИ ДО ШИТТЯ
ГРАМОФОНИ
РОВЕРИ
МОЛОЧІ **КРУЖЛІВКИ**
ІХ СКЛАДОВІ ЧАСТИ
ПРИБОРИ ДО КРАЄЦТВА
І І РУЧНИХ РОБІТ ІІ
ВЛАСНИЙ ВАРСТАТ НАПРАВ
Александер Малімон і С-ка
Співла з обм. пор.
1404 Львів, вул. Валова 11 а. 11-7

ПЕРЛЬМУТТЕРА УЛЬТРАМАРИНА
в безпально найліпшою і найкращою
фарбою до білих, вапна і малярських
ілей Відзначена на виставах в Ботскаї.
Мед олаві і Паризі золотими медалями.
1302 Сирзь до набуття. 57-2

С К Л О
ПОРЦЕЛЯНА
КРИШТАЛИ
поруцає
НОВООТВОРЕНИЙ СКЛАД
ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА
Львів, Галицька ч. 20.
1455 (в'є оаолово) 95-7

БЖУТЕРІЮ, **Замітні** і
ГІВНІ ВИГОБИ
продає за готівку
і на тати від де-
сектів літ у цім
іако заісна фірма
Іван Зельтен-
райх, Львів, па-
Маріяська ч. 5.
Купую бжхтерію,
малого грбаю
плаху найкращі-
ці.
3 137-7

Театри.
Кооператива "Український Театр"
під дир. Я. Станіслава.
П'ятниця 15-го, г. 3. попоз. "Графиня
Марія", оперета на 3 дії Ізидора
П'ятниця 15-го, г. 7:30 веч. "Яси Зорі",
народний образ зі співаки на 3 дії Б.
Гончаренка (власненьки). Дебют п-ни
Тамари Гевальської в ролі Озени.
Субота 16-го, г. 7. веч. "Князь Ілля"
вистава в честь 13-літньої артист.
цяті С. Станіславської.
Недєля 17-го, г. 3. попоз. "Гіт не ходи
Грицько", народний образ зі співаки і та-
пачи на 3 дії Станіславської.
Недєля 17-го, г. 7:30 веч. "Орфей у
пеклі", оперета на 4 дії Офенбаха (7-й
раз).